

MYRDIRKNING.

Litt om dyrkning av enkelte kulturvekster på myrjord.

Av *Hans Hagerup*.

(Forts. fra hefte 5 & 6 — 1932.)

Engfrø og frøblandinger til eng og på grasmyr.

Det er meget viktig å få undersøkt hvilke grasslag og kløverslag som passer best til eng på forskjellige myrtyper under ulike klimatiske forhold. Det er utført en del forsøk over dette spørsmål ved forsøksstasjonen og en del utover landet ellers, og som skulde gi oss nogen rettleiding. Ved sammenligning av forskjellige grasarter, sådd i ren bestand, har forsøkene på Mæresmyra gitt følgende relative avlinger i forhold til timotei:

Timotei	100 (621 kg. høi pr. da.)
Engrevehale	77
Engrapp	76
Svingelfaks	75
Strandrør	72
Engsvingel	66
Rødsvingel	63
Fioringras	62
Hundegras	46
Markrapp	45

Timotei har i middel vært en god nr. 1. Dette gjelder kortvarig eng, fra 4 til 6 år. Den er hårdfør og ganske varig når den ikke beites for sterkt om høsten eller gjødsles for dårlig. Engen blir ikke tett i bunnen av rensådd timotei. Første året kan engen være tett, men vil bli mere grissen med årene. På enkelte felter har revehale og svingelfaks kommet på høide med timoteien.

Engrevehale er betydelig tidligere enn timotei og andre grasarter; av den grunn bør den såes ublandet. Man vil av den lett kunne ta 2 slett for sommeren. Den er meget hårdfør og vil lett spre sig ved at planter som blir stående lenge til de setter frø, som spredes med vinden. I blanding med andre grasslag vil den som regel nedsette forverdien av høiet ved sin tidlige utvikling og ved det at når den blir stående for lenge, lett blir angrepet av rust. Revehalen bør man slå minst 14 dager før almindelig slåttetid. På steder hvor veksttiden er kort, vil den ha sin betydning og muligens gi like stor avling som timotei. Hos oss står den noget under.

Svingelfaks og *strandør* har gitt bra avlinger. De gir et grovt fôr, særlig strandør. Frøet av disse grasslag er svært dyrt og de er vanskelige å få frø av. De høver ikke i kortvarig eng, da de er svært varige på grunn av sine underjordiske utløpere som gjør at de lett kommer som ugress i åpen åker. Av den grunn bør de bare brukes i permanent eng eller voller.

Engrapp gir mindre høiavling enn timotei. Den høver heller ikke i kortvarig eng, men passer best i eng som skal vare i lengere tid, eller i eng som skiftevis slåes og beites. Om den ikke blir tatt med i frøblandingen, vil den litt om senn komme inn i engen fra den viltvoksende engrapp. På den eldste eng som vi har — ca. 20 år gammel — er engrappen den dominerende engplante, enda den ikke var med i frøblandingen ved tillegget. Den har likesom svingelfaks underjordiske utløpere som gjør at den blir varig og kan bli som ugress i åpen åker.

Engsvingel gir også mindre avling enn timotei. Den gir et godt fôr, men har lett for å gå i legde. I blanding med timotei har den ikke kunnet hevde sig, den blir trengt tilbake. Den kommer ganske raskt igjen etter første slått, så høavlingen blir bra. Den er litt tidligere enn timotei.

Rødsvingel høver ikke i kortvarig eng. Den forholder sig omtrent som engrapp, men har gitt mindre avling enn denne.

Fioringras (Hvein) har heller ikke kunnet konkurrere med timotei i avling i kortvarig eng. Ved svak gjødsling, særlig av fosforsyre, har den greid sig bedre enn andre grasslag. På noget moseholdig grasmyr har den kommet inn i engen av sig selv når engen er blitt nogen år gammel.

Hundegras har gitt liten avling under våre forhold. Det tåler lite av frost. Vi har ofte sett det skadd av vår- og sommerfrost. Det høver derfor best hvor veksttiden er for det meste frostfri. Etter første slått kommer det raskt igjen og gir bra høavling.

Markrapp har liten betydning i kunsteng, den gir liten avling.

Frøblandinger.

Det ligger nær å tenke at ved å blande de forskjellige grasslag med hverandre, skulde man kunne få større avlinger enn når de såes hver for sig. Nogen skulde være undergras, andre mellomgras og en tredje gruppe overgras. Forsøkene med frøblandinger viser imidlertid at dette ikke holder stikk. I en kortvarig eng er det ikke nødvendig å ta med mange slag. Det er utført mange forsøk med frøblandinger, og de viser at det svar en får, blir noget forskjellig under de ulike klimatiske forhold forsøkene utføres under. Det skal her i all korthet omtales nogen engfrøblandingsforsøk som er utført etter samme plan i forskjellige deler av landet. Frøblandingenes sammensetning har vært slik pr. mål:

I. Timotei	3,0 kg.
II. Timotei	2,50
Rødkløver	0,40
Alsikekløver	0,40
—————	3,3 kg.

III.	Timotei	1,50	
	Engsvingel	0,75	
	Hundegras	0,75	
	Rødkløver	0,40	
	Alsikekløver	0,40	
	—————		3,8 kg.
IV.	Timotei	0,45	
	Hundegras	0,45	
	Svingelfaks	1,45	
	Akerfaks	0,90	
	Rødkløver	0,35	
	Alsikekløver	0,90	
	—————		4,5 kg.
V.	Timotei	0,45	
	Akerfaks	0,90	
	Engrevehale	1,35	
	Strandrør	1,80	
	—————		4,5 kg.

Som herav fremgår er rødkløver og alsikekløver medtatt i 3 av blandingene. Ved forsøksstasjonen har forsøkene med disse blandinger ligget fra 4 til 7 år, mens de spredte felter har vart fra 2 til 4 år. Ved forsøksstasjonen har vi fått disse avlinger pr. mål (timotei lik 100):

	2 første år	4. til 7. år
Timotei	655 (100)	652 (100)
Blanding II	96 %	96 %
— III	100 »	97 »
— IV	97 »	97 »
— V	81 »	85 »

Dette er middeltallet fra 4 forsøk. De 2 første år er skilt ut for å se om kløveren de 2 første år har hevet avlingen noget. Det har den i disse forsøk ikke gjort. Rød- og alsikekløver har vist sig å være meget usikre på grasmyr i almindelighet under våre forhold. Men under gode overvintringsforhold og god vår kan kløveren slå godt til og i blanding med timotei gi større avling enn timotei sådd alene. Kløveren har på grasmyr lett for å fryse op. Timoteien har hevdet sig meget godt i sammenligning med de 4 blandinger.

I forskjellige strøk av landet har de samme frøblandinger gitt følgende høiavlinger pr. mål. De relative avlinger i forhold til timotei = 100 er opført.

	Øst- landet	Sør- og Vestlandet	Sør- Helgeland	Lofoten og Vesterålen	Troms og Finnmark
Timotei	491 - 100	501 - 100	513 - 100	471 - 100	411 - 100
Blanding II ..	109	108	102	97	103
— III ..	110	107	99	100	102
— IV ..	108	107	103	98	102
— V ..	101	105	99	105	108

Forsøk utført i Trysil viser at kløver i blanding med timotei har gitt større avling enn timotei sådd i ren bestand.

Frøblandingsspørsmålet på grasmyr blir noget forskjellig i de forskjellige deler av landet. Av særlig betydning er det om man skal ta med rød- og alsikekløver i blandingen. Det er det dyreste frø, og å avle dette frø på grasmyr går vanskelig an.

De omtalte forsøk er selvsagt for få til å fastslå den beste frøblanding i de ulike strøk, men vil gi nogen fingerpek. På Østlandet har kløveren vært sikrest, som rimelig er. På Sør- og Vestlandet står og kløverblanding best. Noget kommer det av at enkelte felter har vært sandkjørt, og da blir kløveren sikrere. Hundegras og engsvingel har gjort mere av sig her. På feltene nordover har kløveren vært usikrere, og blandingene har ikke gitt bedre avling enn timotei alene. Overvintringsforholdene er meget usikrere langs kysten og nordover. Blanding V, der revehale inngår, har på de nordligste felter stått best.

Forslag til frøblandinger på grasmyr:

1. I strøk med ustabile vintrer og dårlige overvintringsforhold, 3 kg. timotei.
2. Under gode overvintringsforhold — innlandsstrøk: 2,5 kg. timotei + $\frac{3}{4}$ kg. kløver (alsike- og rødkløver).
3. I kyststrøkene på Sør- og Vestlandet kan det være på sin plass å blande inn noget hundegras og engsvingel istedenfor timotei, f. eks. 1,5 kg. timotei + $\frac{3}{4}$ kg. hundegras + $\frac{3}{4}$ kg. engsvingel + $\frac{3}{4}$ kg. kløver.
4. I Nord-Norge, der revehale og timotei slår godt til, kan man enten bruke 3 kg. timotei eller 4 kg. revehale. Der hvor veksttiden er meget kort, vil det visstnok være rettest å velge revehale.

Ved gjenlegg til eng melder sig det spørsmål hvad slags dekkvekst skal brukes, eller om man i det hele tatt skal bruke dekkvekst. Dette blir noget forskjellig i de forskjellige strøk. Der hvor bygg kan modnes, vil man ved å bruke den som dekkvekst som regel få verdifullere avling første året enn om man bruker grønnfôr eller ingen dekkvekst. Første års eng vil gi litt mindre avling etter bygg, senere har det ikke vært nogen skilnad etter våre forsøk. Maskinbygg har vist sig meget god til dekkvekst ved igjenlegget. Hvor man ikke kan ta modent bygg, bør brukes grønnfôr, havre + gråerter eller bygg + gråerter. For at engen ikke skal ta

skade av grønnforet, som har lett for å legge sig, må det høstes tidlig. Å legge igjen uten dekkset vil gi minst avling i gjenleggsåret i sammenligning med de andre måter, men beste avling i første års eng. Denne måte blir ofte brukt under nybrottsarbeide som kan bli ferdig til forskjellige tider utover sommeren.

Fig. 3. Håavlingen på Mæresmyra 1 år.

Det gjelder om å smuldre jorden godt for å få en jevn opspiring og jevn eng. Er myren godt formuldet, gjør fjærharven godt arbeide. Blir det klump, f. eks. på nybrott, vil en spaknivharv og valseharv være god å ha. Angående nedmuldingsmåten har vi ingen forsøks erfaringer å holde oss til, men det er meningen å anlegge slike forsøk. Er dekkset radsådd, kan brukes en grunntgående harv (ugrasharv) til å mulde ned engfrøet med. Denne nedmulding kan kombineres med ugrasharving av åkeren. Efter at ugraset har visnet, rulles med en tyngre rull. Er dekkset bredsådd, og likeså dersom åkeren er klumpet, vil det være rettest å rulle engfrøet ned med tung rull.

Med hensyn til høstetiden for eng på myrjord er å merke at man må ikke la graset stå for lenge, det taper da meget i næringsverdi. Den almindelige høstetid er ved blomstringen av engplantene, og man ser at slått begynner som regel ikke før, enten det er meget som skal slåes eller lite. Den som har meget å høste, så det tar lang tid med slått, vil stå sig på å begynne en tid før

blomstringen, slik at den faller henimot slutten av slåtten. Man vil da få et godt høi. Myrjordshøiet er askefattigere enn fastmarkshøi, og ved å slå noget tidlig vil man få et prosentisk askerikere høi enn ved sen slått, og det er av betydning i foringen. Høimengden vil ved tidlig slått selvsagt bli mindre, men förverdien større.

Håavlingen vil på grasmyr gjerne bli stor. Det avhenger selvsagt meget av gjødsling og hvor tidlig det blir slått og hvordan året er. I gode år og ved tidlig slått vil den bli ganske stor. Den må da beites eller slåes. I et kaldt år da også slåtten blir senere utført, vil det som på andre jorder bli mindre efterslått. På så flat lende som myren er, har det lettere for å bli «isbrand» enn på heldende jord. Av den grunn må man være forsiktig med å beite for sterkt eller lenge utover høsten eller å slå høen for sent. Gresset bør få vokse til noget mot vinteren, da et slikt gressteppe verner mot «isbranden». Fig. 3 viser håavlingen på Mæresmyra 1 år. (Forts.)

TORVBRUKET

Hvordan skal vi nyttiggjøre våre myrer?

FOREDRAG ARSMØTET 1933.

Av ing. A. Ordning.

OM HVORDAN vi skal nyttiggjøre våre myrer eller hvad vi skal nytte dem til, har der vært og er der delte meninger. Enkelte mener at vi overhodet intet skal foreta oss for å utnytte myrene, andre at de kun bør anvendes til dyrkning, atter andre at kun torvstrøtilvirkningen har berettigelse. Det er altsammen dårlig tale. Den ene slags utnyttelse er for en stor del avhengig av den annen, myrene er gjerne så uensartet bygget at der i almindelighet ikke blir tale om bare en måte å utnytte en myr på, men flere, og dette må man ha for øie ved enhver utnyttelsesplan.

Myrsakens betydning i dag må sees med krisesituasjonen i vårt land som bakgrunn. Jeg har ment at det er på sin plass å ta et overblikk over hvor langt vi nu har nådd i myrsaken og hvad vi fremover kan vente å få ut av den.

Den nuværende situasjon gjør enhver utnyttelse av våre egne verdier aktuell, og kanskje er våre myrer noget av det som forholdsvis lett kan gjøres produktive, så noget av den før eksporterte arbeidskraft kan utnyttes her hjemme.

Hvilke verdier ligger der så i våre myrer?

Vi blev gledelig overrasket da vår formann i fjor i sin artikkel i Meddelelserne oplyste at vi istedenfor som før antatt 12 millioner